

**Talsu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums
pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA “Dundagas
veselības centrs”**

Talsi, 2022

SATURS

IEVADS4

DOKUMENTĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI5

IEROBEŽOJUMI UN PIENĒMUMI6

1. LĪDZDALĪBAS IZVĒRTĒJUMA PAMATOJUMS7

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS9

2.1. Izveidošanas tiesiskais pamats, funkcijas un pakalpojumi9

2.2. Sabiedrības organizatoriskā struktūra11

2.3. Sabiedrības klientu struktūra12

2.4. Sabiedrības piegādātāji12

3. FINANŠU ANALĪZE16

3.1. Finanšu rādītāji16

3.2. Sabiedrības attīstības perspektīvas18

4. EKONOMISKI JURIDISKAIS IZVĒRTĒJUMS20

4.1. Tirgus raksturojums20

4.1.1. 22

4.1.2. Sociālās aprūpes pakalpojumu tirgus24

4.1.3. Telpu nomas tirgus25

4.2. Pakalpojumu saņēmēju vajadzību novērtējums25

25

4.2.2. Ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojums27

29

4.3. Sabiedrības darbības tiesiskais pamatojums un pašvaldības līdzdalības izvērtējums29

29

30

4.3.3. 31

4.4. Iespējamās alternatīvas pakalpojumu nodrošināšanai31

31

32

33

4.5. Ietekme uz konkurenci33

33

34

4.6. Risku analīze34

4.7. Iespējamais investīciju apjoms tuvākajos 5 gados35

5. SECINĀJUMI36

IEVADS

Dokuments izstrādāts ar mērķi veikt pašvaldības līdzdalības izvērtējumu Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA “Dundagas veselības centrs”, reģ.Nr. 51203036041, juridiskā adrese Talsu nov., Dundagas pag., Dundaga, Pils iela 6 (turpmāk tekstā – Sabiedrība).

Vērtējums tiek veikts atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7.panta pirmās daļas nosacījumiem, kas paredz, ka publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību šā likuma 4.panta nosacījumiem.

Dokuments ir strukturēts atbilstoši tehniskajai specifikācijai tā, lai izvērtējums tiktu veikts saskaņā līguma izpildes laikā veiktā audita un izpētes rezultātiem. Dokumenta 1. nodaļa satur līdzdalības izvērtējuma pamatojumu, savukārt 2. nodaļa satur izejas informāciju, kas apkopota ņemot vērā Sabiedrības iesniegtos dokumentus.

3. nodaļa satur finanšu analīzi, kurā ir iekļauta informācija par finanšu rādītājiem un Sabiedrības attīstības perspektīvām.

Dokumenta 4. nodaļa satur Sabiedrības darbības ekonomisko un juridisko izvērtējumu, kas balstīts uz veiktā audita rezultātiem, kā arī priekšlikumus Pašvaldības tālākai rīcībai.

Nobeigumā ir Sabiedrības darbības veidu izvērtējuma secinājumi atbilstoši Konkurences likuma 4. panta prasībām un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta prasībām, kas balstīts un šī dokumenta 2, 3. un 4. nodaļā veikto izpēti un analīzi.

Dokumentu sagatavoja SIA „Ķemers Business and Law Company”, reģistrācijas Nr.44103061476, eksperts Alens Martīni, Mg eoc, projekta vadītāja Edīte Ķemere, Mg eoc., pamatojoties uz Talsu novada pašvaldības rīkotā iepirkuma ar identifikācijas Nr. TNP 2022/21 “Talsu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums pašvaldības kapitālsabiedrībās”.

DOKUMENTĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

EUR – eiro

Pašvaldība – Talsu novada pašvaldība

Pārvaldības likums – Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums

PPK – publiskas personas kapitālsabiedrība

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Sabiedrība – Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrība SIA “Dundagas veselības centrs”, reģ. Nr. 51203036041, juridiskā adrese Talsu nov., Dundagas pag., Dundaga, Pils iela 6

T.i. – tas ir

T.sk. – tai skaitā

U.c. – un citi

VPIL – Valsts pārvaldes iekārtas likums

IEROBEŽOJUMI UN PIENĒMUMI

Izvērtējums tiek veikts, balstoties uz dokumentiem, kas ir spēkā laika posmā līdz 2022. gada 20. jūlijam, un auditā iesaistīto pašvaldības un Sabiedrības darbinieku sniegto informāciju audita veikšanas laikā. Dokumenti, kas tiek izstrādāti un apstiprināti pēc iepriekšminētā termiņa beigām izvērtējumā netiek ņemti vērā un atspoguļoti netiek.

Dokuments ir izstrādāts ņemot vērā, ka tā izstrādes brīdī Sabiedrībai nav aktuālas vidēja termiņa attīstības stratēģijas, tādēļ esošie Sabiedrības mērķi ir atspoguļoti saskaņā ar Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģijas plānu 2017.-2020.¹

Dokuments ir izstrādāts, ņemot vērā, ka plānošanas dokumenti, kas atspoguļo Sabiedrības darbību, ir tapuši dažādos laika posmos, kad ir mainījies Dundagas pagasta (pirms tam novada) administratīvās teritorijas statuss un platība. Par pamatu platības un iedzīvotāju skaita noteikšanai aprēķinu vajadzībām tiks izmantots Talsu novada pašvaldības publicētais materiāls: Iedzīvotāju skaits un teritoriālo vienību platības Talsu, Dundagas, Mērsraga un Rojas novados², kas satur informāciju pēc stāvokļa 2020. gadā. Ja tiks izmantots cits atskaites periods, tas tiks norādīts tekstā.

Informācija par Sabiedrības darbu ir iegūta dokumentu izpētes rezultātā, kā arī intervijās un sarakstē ar Pašvaldības un Sabiedrības darbiniekiem. Sociālo partneru viedokļi jautājumā par Pašvaldības iesaisti komercdarbībā iegūti intervijās ar atsevišķām biedrībām, kuras darbojas Dundagas pagastā. Visās intervijās tiek pieņemts, ka intervējamie godprātīgi sniedz viedokli un papildus faktu pārbaude netiek veikta. Informācija par attiecīgo nozaru vidējiem finanšu rādītājiem iegūta uzņēmumu datu bāzē Lursoft.

¹ SIA "Dundagas veselības centrs" vidēja termiņa darbības stratēģijas plāns 2017-2020.gadam.8.lpp. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 06.06.2022.

² Iedzīvotāju skaits un teritoriālo vienību platības Talsu, Dundagas, Mērsraga un Rojas novados. Iegūts: <https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2021/06/1.pielikums.pdf>. Skatīts: 03.08.2022.

1. LĪDZDALĪBAS IZVĒRTĒJUMA PAMATOJUMS

Sabiedrības reģistrētais un apmaksātais pamatkapitāls ir 75 592 EUR, ko veido 75 592 daļas.³ Sabiedrības kapitāla daļas nominālvērtība ir 1,00 EUR.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 1. panta pirmās daļas 2. punktu un 13. punktu, Sabiedrība ir publiskas personas – Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrība, jo visas uzņēmuma kapitāla daļas pieder vienai publiskai personai – Talsu novada pašvaldībai.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 2. pantu šā likuma mērķis ir veicināt publiskai personai piederošu kapitāla daļu un publiskas personas kapitālsabiedrību efektīvu pārvaldību, publiskas personas kapitālsabiedrību racionālu un ekonomiski pamatotu resursu izmantošanu, labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu, kā arī nodrošināt publiskas personas līdzdalības nosacījumu ievērošanu.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 4. panta pirmo daļu publiska persona drīkst iegūt un saglabāt līdzdalību kapitālsabiedrībā atbilstoši VPIL 88. pantam.

Saskaņā ar VPIL 88. panta pirmo, otro un septīto daļu, ciktāl likumā nav noteikts citādi, publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība – situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai. Tiesību norma paredz pienākumu publiskai personai, pārvērtējot līdzdalību, veikt rīcības izvērtējumu, ietverot arī ekonomisko izvērtējumu, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt noteiktos mērķus – komercdarbības nosacījumus.

Saskaņā ar Pārvaldības likuma 7. panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību iepriekš minētajām tiesību normām. Šo prasību nepiemēro, ja likumā ir noteikts, ka attiecīgās kapitālsabiedrības kapitāla daļas vai akcijas nav atsavināmas. Saskaņā ar panta otro daļu lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās pieņem attiecīgās publiskās personas augstākā lēmēj institūcija.

Lēmumā ietver:

- 1) vērtējumu attiecībā uz atbilstību šā likuma 4. panta nosacījumiem;
- 2) vispārējo stratēģisko mērķi.

³ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Dundagas veselības centrs” Uzņēmumu reģistra informācija. Skatīts: 04.08.2022.

Sagatavotais izvērtējums (analīze un izdarītie secinājumi) ir balstīts uz atvasinātas publiskas personas darbību regulējošām tiesību normām, speciālajām tiesību normām, kuras nosaka konkrēto pakalpojumu sniegšanas kārtību, kā arī valsts atbalsta un konkurences noteikumiem attiecībā uz konkrētā tirgus definēšanu, tirgus dalībnieku ietekmi tajā, kā arī novērtējot konkurenci konkrētajā tirgū kopumā, tostarp vērtējot, vai identificētais konkurences līmenis konkrētajā tirgū nodrošina sabiedrības intereses.

VPIL 88. panta mērķis ir nodrošināt pastāvīgu, nepārtrauktu un konkrētām prasībām atbilstošu noteiktu pakalpojumu pieejamību sabiedrības interesēs, nepieļaujot ar sabiedrības interesēm nesaderīgu ietekmi uz konkurenci. Secīgi, izvērtējums satur konkurences situācijas novērtējumu, darbības ietekmes uz konkurenci novērtējumu, kā arī ietekmes uz konkurenci un sabiedrības interešu aizsardzības samērīguma izvērtējumu. Līdz ar to valsts atbalsta un konkurences noteikumu piemērošana izvērtējumā izriet no VPIL 88. panta mērķa. Konkurences noteikumu mērķis ir konkurences ierobežošana sabiedrības interesēs, savukārt, konkurences politika (valsts atbalsts) ir krīzes pārvaldības instruments. Ietekmes uz konkurenci izvērtējums nepieciešams, lai nodrošinātu, ka iekšējā tirgū netiek izkropļota konkurence.

Izvērtējuma sagatavošanai izmantoti Konkurences padomes 2019. gada informatīvais materiāls – Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana⁴ un Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības vadlīnijas.⁵

⁴ Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana (2019). Iegūts: https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/local/documents/Informat%C4%ABvairs%20materi%C4%81ls_Priek%C5%A1noteikumi%20PP%20l%C4%ABdzdal%C4%ABbai%20kapit%C4%81lsabiedr%C4%ABb%C4%81%20un%20t%C4%81s%20izv%C4%93rt%C4%93%C5%A1ana.pdf. Skatīts: 06.06.2022.

⁵ Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības vadlīnijas. Iegūts: <https://www.valstskapitals.gov.lv/lv/vadlinijas/> Skatīts: 06.06.2022.

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

2.1. Izveidošanas tiesiskais pamats, funkcijas un pakalpojumi

2009. gada 25. novembrī Dundagas novada pašvaldība, ievērojot to, ka likums “Par pašvaldībām” neparedz medicīnisko pakalpojumu funkciju un finansēšanu no pašvaldības budžeta, reorganizēja pašvaldības iestādi “Dundagas veselības un sociālās palīdzības centrs”, izveidojot SIA “Dundagas veselības centrs”.⁶

Sabiedrība reģistrēta Uzņēmumu reģistrā 2010. gada 4. janvārī.

Saskaņā ar statūtiem Sabiedrībā ir reģistrēti šādi darbības veidi pēc NACE klasifikatora:

- 86. veselības aizsardzība;
- 87. sociālā aprūpe un izmitināšana.

Talsu novada pašvaldība kā Dundagas novada pašvaldības saistību un tiesību pārņēmēja ir vienīgais kapitāla daļu īpašnieks.

Saskaņā ar 26.11.2012. Dundagas novada pašvaldības un SIA “Dundagas veselības centrs” noslēgto līgumu Nr. DD-3-13.3/12/133 par pārvaldes uzdevumu deleģēšanu, uzņēmumam tika uzdots nodrošināt ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, kas vērsti uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības sevi aprūpēt pensijas vecuma, pirmās vai otrās grupas invaliditātes dēļ, kā arī nodrošināt šo personu dzīves kvalitātes nepazemināšanos un novērst sociālās sekas šo personu dzīvē.

Talsu novada dome ar 28.07.2022. lēmumu Nr. 332 “Par deleģēšanas līguma slēgšanu ar SIA “Dundagas veselības centrs”” nolēma atzīt iepriekšminēto līgumu par spēku zaudējušu un slēgt jaunu deleģēšanas līgumu ar pašvaldības kapitālsabiedrību SIA “Dundagas veselības centrs”, deleģējot tai pašvaldības autonomo funkciju nodrošināšanai Talsu novada Dundagas un Kolkas pagastos sekojošus uzdevumus – nodrošināt iedzīvotājiem veselības aprūpes pieejamību un sociālo palīdzību (sociālo aprūpi), kā arī nosakot, ka ar deleģēšanas līguma spēkā stāšanos par spēku zaudējušu tiek atzīts 2012. gada 23. novembra deleģēšanas līgums Nr. 3-13.3/12/133”.

Saskaņā ar šo lēmumu Pašvaldība deleģē Sabiedrību veikt Talsu novada Dundagas un Kolkas pagastā šādus no likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 6. un 7. punktā izrietošo pašvaldības autonomo funkciju izpildes nodrošināšanai veicamos pārvaldes uzdevumus:

- saskaņā ar Talsu novada pašvaldības Sociālā dienesta lēmumiem sniegt ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, kas vērsti uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības sevi aprūpēt vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ;
- sniegt iedzīvotājiem radioloģisko izmeklējumu pakalpojumus.

Veicot šos uzdevumus, Pilnvarotā persona nodrošina klientus ar:

- mājokli;
- nepieciešamā aprūpes līmeņa sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju;

⁶ Dundagas novada domes 25.11.2009. sēdes protokols Nr13 33§ /Lēmums nr.281/

- sniedzot radioloģisko izmeklējumu pakalpojumus, nodrošina rentgena kabineta darbību Dundagas ciemā atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Šo pakalpojumu klients var finansēt pats vai līgumu var slēgt ar klienta tuviniekiem (apgādnieku), kas apmaksā pakalpojuma sniegšanu. Vientuļiem pensionāriem, lēmumu par pakalpojuma sniegšanu pieņem Talsu novada sociālais dienests, balstoties uz ģimenes ārsta atzinumu.

Realizējot darbības virzienu “Sociālā aprūpe un izmitināšana”, Sabiedrība piedāvā 21 gultas vietu cilvēkiem, kuri veselības stāvokļa vai vecuma dēļ nevar veikt ikdienas mājas darbus un savu personisko aprūpi un kuram nav likumīgu apgādnieku vai arī tie, objektīvu apstākļu dēļ nespēj sniegt nepieciešamo palīdzību.

Šo pakalpojumu sniegšanas mērķis saskaņā ar Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģijas plānu 2017.-2020. gadam ir:⁷

- nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personai, kura vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ to nevar nodrošināt saviem spēkiem;
- nodrošināt personu ar invaliditāti cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu un invaliditātes seku mazināšanu, nodrošinot klienta vajadzībām atbilstošus sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.

Sniedzot šos pakalpojumus Sabiedrības Sociālās aprūpes nodaļai ir šādi uzdevumi:⁸

- nodrošināt Centrā (SIA “Dundagas veselības centrs”) dzīvojošām personām kvalitatīvu sociālo aprūpi un sadzīves apstākļus, atbilstoši viņu vajadzībām un veselības stāvoklim;
- īstenot citus Sociālās palīdzības likumā un citos normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus;
- īstenot valsts politiku ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas jomā attiecībā uz pilngadīgām personām ar 1.un 2.grupas invaliditāti,
- nodrošināt sociālo aprūpi, lai apmierinātu Dundagas veselības centrā dzīvojošo personu pamatvajadzības;
- nodrošināt šo personu sociālo rehabilitāciju, lai atjaunotu vai uzlabotu viņu sociālās funkcionēšanas spējas.

Katram Sabiedrības klientam tiek izstrādāts individuāls sociālās rehabilitācijas un sociālās aprūpes plāns. Sociālā darba speciālisti novērtē katra klienta spējas pašam rūpēties par savu labklājību un veikt ikdienas dzīvē nepieciešamās darbības.

Sabiedrības pakalpojums “Ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija” ir reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā ar nosacījumu, ka 18 mēnešu laikā no Labklājības ministrijas 21.10.2021. lēmuma Nr. 41-2-02.2/ pieņemšanas brīža uzņēmumam ir jāveic darbības lai:

- tiktu nodrošināts sociālais darbinieks (pieprasīta noteiktas kvalifikācijas speciālista piesaiste);

⁷ SIA “Dundagas veselības centrs” vidēja termiņa darbības stratēģijas plāns 2017-2020.gadam.8.lpp. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 06.06.2022.

⁸ SIA “Dundagas veselības centrs”. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 06.06.2022.

- izveidotu precīzu sarakstu ar darbinieku veicamajiem amata pienākumiem un slodzēm, un darba kārtības un drošības noteikumus;
- izveidotu atpūtas, nodarbību telpas un ēdamtelpu centra klientiem;
- iesniegtu paskaidrojumu par pakalpojuma nodrošināšanu 21 klientam.

Šie nosacījumi ir izpildīti un Sabiedrība ir reģistrēta sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā līdz 2026. gada 20. oktobrim.

Realizējot darbības virzienu “Veselības aizsardzība” (Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģijas plāns min terminu “veselības aprūpe”), Sabiedrība līdz 2022. gada 1. februārim piedāvāja iedzīvotājiem medicīniskos pakalpojumus dienas stacionārā (ar naktsmītni) un 4 gultu vietām un rentgenoloģiskā kabineta pakalpojumus. Izvērtējuma tapšanas laikā pieejami ir tikai rentgenoloģiskā kabineta pakalpojumi.

Šī darbības veida mērķis ir nodrošināt klientu medicīnisko aprūpi atbilstoši viņu vajadzībām un veselības stāvoklim, kā arī nodrošināt veselības aprūpi Dundagas pagasta un tam pieguļošo administratīvo teritoriju iedzīvotājiem.

Sabiedrības lietošanā uz nomas līguma pamata ir nodotas telpas Dundagā, Pils ielā 6. Daļu telpu Sabiedrība izmanto pati, bet daļu tā nodod apakšnomā ģimenes ārstiem. Sabiedrībai jau ilgstoši neizdodas atrast nomnieku, kurš varētu nodrošināt zobārstniecības pakalpojumus.

Apkopojot iepriekš minēto jāsecina, ka Sabiedrība faktiski sniedz šādus pakalpojumus:

- veselības aizsardzības (aprūpes) pakalpojumi;
- ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu;
- telpu iznomāšana.

2.2. Sabiedrības organizatoriskā struktūra

Sabiedrības darbības struktūra sastāv no – Veselības aprūpes daļas un Sociālās aprūpes daļas, kas tieši nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu un Administrācijas un Saimniecības daļām, kas nodrošina atbalstu pakalpojumu sniegšanai.

Sabiedrības organizatorisko struktūru skatīt 1.attēlā.

Attēls 1. SIA “Dundagas veselības centrs” struktūra.⁹

⁹ Sagatavoja SIA “KBLC” pēc SIA “Dundagas veselības centra” sniegtās informācijas”.

Pēc Sabiedrības sagatavotās informācijas tajā strādā: valdes locekle, kura vienlaikus ir arī sociālais darbinieks, grāmatvede, kura vienlaikus ir arī medicīnas māsa, 5 medicīnas māsas, 2 sociālie aprūpētāji, sociālais rehabilitētājs, kasiere, kura vienlaikus pilda arī lietvedes funkcijas, medicīnas statistiķe, veļas saimniecības pārzine, radiologa asistente, 3 aprūpētājas, virtuves vadītāja, kura vienlaikus ir arī pavārs, un vēl 2 pavāri, apkopēja, sētniece un kurinātājs, kurš veic arī saimniecības pārziņa pienākumus. Saskaņā ar Sabiedrības 2021.gada pārskata datiem, tajā strādā 24 darbinieki.

2.3. Sabiedrības klientu struktūra

Sabiedrība apkalpo divu veidu klientus: Sabiedrības sniegto pakalpojumu saņēmējus un Sabiedrības sadarbības partnerus. Sabiedrība nodrošina ilgstošas sociālās aprūpes un veselības aizsardzības pakalpojumu pamatā ir Dundagas pagasta un tam piegulošo administratīvo teritoriju iedzīvotāji, kuri arī ir vislielākie labuma guvēji.

Otru klientu grupu nosacīti veido Sabiedrības sadarbības partneri, kuri izmanto Sabiedrības nomātās telpas kā apakšnomnieki. Tās ir divas ģimenes ārstu prakses. Šie nomnieki vienlaikus ir arī sadarbības partneri – Dundagas pagasta un tam piegulošo administratīvo teritoriju iedzīvotāji augstu novērtē, ka Sabiedrības telpās tiek nodrošināti ģimenes ārsta pakalpojumi.

Līdz 2022. gada 1. februārim Sabiedrība piedāvāja arī dienas stacionāra pakalpojumus, bet šobrīd tas nav iespējams gan darbaspēka, gan finanšu resursu trūkuma dēļ, taču Sabiedrībai ir vēlme tos atjaunot. Kā būtiskākos dienas stacionāra pakalpojumus iedzīvotāji nosauc mazās medicīniskās manipulācijas (injekcijas, pārsiešanas utt.), kā arī sadarbības partneru pakalpojumus – labu ģimenes ārstu pieejamību.

Ilgstošas sociālās aprūpes centra pakalpojumus pamatā izmanto Talsu novada iedzīvotāji, bet saskaņā ar līgumiem, pakalpojumus var saņemt jebkurš Latvijas iedzīvotājs. Uz izvērtējuma veikšanas brīdi Sabiedrībai bija 19 ilgstošas sociālās aprūpes klienti no kuriem 16 klientu bija no Talsu novada, un pa vienam no Rīgas, Saldus un Kuldīgas.

Kopējais gultu noslogojums 2021. gadā bija 19,6 (skatīt detalizētu informāciju 12. tabulā), kas ir augsts rādītājs, ņemot vērā, ka pavisam Sabiedrība var nodrošināt 25 gultu ilgstošas sociālās aprūpes klientiem.

Sabiedrības klienti ir arī ģimenes ārsti, kas nomā telpas Sabiedrības lietošanā nodotajā ēkā. No telpu iznomāšanas labumu gūst gan ģimenes ārsti, gan Dundagas pagasta iedzīvotāji, kas izmanto šo pakalpojumu. Labuma guvējs ir arī pati Sabiedrība. Diemžēl šī pakalpojuma sniegšanā saskatāmi šķērssubsidēšanas riski.

2.4. Sabiedrības piegādātāji

Sabiedrības piegādātāju struktūru skatīt 1.tabulā.

1.tabula. Sabiedrības piegādātāju struktūra 2021.gadā.

Pakalpojuma sniedzējs	Izdevumu summa	% no kopējiem izdevumiem
Telpu noma		
Dundagas pagasta pārvalde	1553.64	
KOPĀ	1553.64	3.3%

<i>Elektroenerģija</i>		
Latvenergo AS	6974.24	
KOPĀ	6974.24	14.8%
<i>Komunālie pakalpojumi</i>		
Ziemeļkurzeme SIA	1998.33	
KOPĀ	1998.33	4.2%
<i>Atkritumu apsaimniekošana</i>		
SIA Piejūra	1892.73	
Lautus ,SIA	142.52	
KOPĀ	2035.25	4.3%
<i>Transporta izdevumi</i>		
Jūrmalnieki ZS	1045.44	
KOPĀ	1045.44	2.2%
<i>Telekomunikācija & internets</i>		
Bite Latvija SIA	170.43	
TET SIA	534.61	
KOPĀ	705.04	1.5%
<i>Medicīnas preces un medikamenti</i>		
SIA DM PREMIUM	80.39	
BioLife Baltic SIA	64.92	
KID-MAN SIA	89	
SANTAKS SIA	26.17	
Medelens+SIA	11.04	
E-MED.LV SIA	15.73	
B.Braun, SIA	383.57	
Elpis SIA	52.4	
Unifarma SIA	6.47	
Magnum Medical SIA	291.05	
Latvijas aptieka SIA	2012.64	
Viola Farma SIA	12.88	
TZMO Latvija SIA	253.17	
Mediq Latvija SIA	21	
Saules aptieka SIA	3.32	
One Med SIA	87.47	
Panpharmacy SIA	316.81	
Helio Media SIA	50.82	
Alenda SIA	206.41	
NMS Riga, SIA	53.85	
Recipe plus, A/S	213.19	
Tamro SIA	187.75	

Medilink SIA	414.66	
Arbor Medical Korporācija SIA	31.86	
KOPĀ	4886.57	10.4%
<i>Pārtika</i>		
Ventagra SIA	1590.79	
Dundaga, PLPKS	5221.95	
Selding SIA	307.67	
Sanitex Baltic Distribution SIA	786.74	
Dārziņi z/s	252	
Futurus Food SIA	396.57	
Lanekss SIA	854.05	
ZJC SIA	1213.59	
Gaļas serviss SIA	3199.74	
KOPĀ	13823.1	29.4%
<i>Saimnieciskie izdevumi</i>		
Baltijas Biroju serviss SIA	670.74	
Biroja tehnika Eksperts, SIA	220.01	
KURZEMES GRANULAS , SIA	4565.65	
Elis tekstila serviss A/S	159.88	
Baltijas Biroju Serviss SIA	94.84	
A-Birojs. SIA	1190.93	
REO LAT SIA	60.46	
Dundagas ABC, SIA	1311.3	
Samovičs Valērijs	20	
O.Bāres būvmateriāli, SIA	18.91	
KOPĀ	8312.72	17.7%
<i>Iekārtu uzturēšana, tehniskā apkope, pārbaude un inspicēšana</i>		
AJA, SIA	55	
LVGMC VSIA	17.37	
INLAB SIA	544.37	
Dimiņš Didzis	38.72	
Mega sargs SIA	763.79	
FN serviss SIA	49.7	
KOPĀ	1468.95	3.1%
<i>Sistēmu uzturēšana</i>		
Zalktis programmas SIA	35	
Datamed SIA	847.02	
Kurmis Services, SIA	197.76	
KOPĀ	1079.78	2.3%
<i>Kursi un apmācības</i>		

AISMA, SIA	140	
LU Rīgas 1.Medicīnas koledža	42	
BUTS SIA	900	
KOPĀ	1082	2.3%
<i>Pamatlīdzekļu iegāde</i>		
MK TRADE, SIA	308.98	
KOPĀ	308.98	0.7%
<i>Administratīvie izdevumi</i>		
Zīmogu darbnīca SIA	48	
Ažiņa komercfirma "Markets", SIA	90	
Talsu Vēstis SIA	10.8	
Pārtikas un veterinārais dienests	35.2	
KOPĀ	184	0.4%
<i>Citi izdevumi</i>		
LLKC, SIA	28.17	
Izdevniecība iŽurnāli SIA	163	
NVD Kurzemes nodaļa	200.49	
Sunstar Group SIA	1016.4	
Norsa G Services, SIA	210	
KOPĀ	1618.06	3.4%
KOPĀ IZDEVUMI	47076.1	100%

Sabiedrības grāmatvedības uzskaitē nenodrošina izdevumu uzskaiti atsevišķi pa pakalpojumu veidiem un tas nozīmē, ka nevar izslēgt šķērssubsidēšanas riskus.

Sabiedrības grāmatvedības uzskaitē būtu jānodrošina detalizēta atskaite par to, kādu izdevumu segšanai tiek novirzīti ieņēmumi no telpu iznomāšanas, kā arī, kā tiek izlietota pašvaldības dotācija, kas paredzēta rentgena kabineta darbības saglabāšanai.

3. FINANŠU ANALĪZE

3.1. Finanšu rādītāji

Sabiedrības finanšu rādītāji apkopoti 2. tabulā.

2.tabula. Sabiedrības finanšu rādītāji.

Rādītāji	2019	2020	2021
Galvenie darbības rādītāji (EUR)			
Neto apgrozījums	206 982	193 763	213 375
Bruto peļņa / zaudējumi	24 904	5 177	8 570
Neto peļņa / zaudējumi	(3 657)	(9 630)	(14 169)
Pašvaldības dotācija	53 370	62 659	70 422
Aktīvu kopsumma, t. sk.:	36 918	37 492	39 161
- ilgtermiņa ieguldījumi	24 591	25 388	20 684
- apgrozāmie līdzekļi	12 327	12 104	18 477
- debitori	8 309	3 733	9 328
- krājumi	2 986	4 853	5 056
Pašu kapitāls, t. sk.:	(10 579)	3 203	14 034
- pamatkapitāls	50 592	50 592	50 592
Kreditori, t.sk:	47 497	34 289	25 127
- ilgtermiņa kreditori	-	-	-
- īstermiņa kreditori	47 497	34 289	25 127
Darbinieku skaits	25	24	25
Neto apgrozījums uz vienu kapitālsabiedrībā strādājošo darbinieku	8 279,28	8 073,46	8 535
Bruto peļņa uz vienu kapitālsabiedrībā strādājošo darbinieku	996,16	215,71	342,8

Likviditāte

Likviditātes analīze ataino Sabiedrības īstermiņa finanšu rādītājus un likviditāti, sniedzot priekšstatu, vai Sabiedrība ir spējīga tikt galā ar esošajām īstermiņa saistībām, kā arī ar īstermiņa finansiālajiem riskiem.

3.tabula. Sabiedrības likviditātes rādītāji.

Likviditātes rādītāji	2019	2020	2021
Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients (apgrozāmie līdzekļi / īstermiņa parādi)	0,26	0,35	0,73
Precīzais apgrozāmo līdzekļu koeficients (apgrozāmie līdzekļi – krājumi) / īstermiņa parādi	0,20	0,21	0,53
Brīvie apgrozāmie līdzekļi (apgrozāmie līdzekļi – īstermiņa saistības)	-35 170	-22 185	-6 650

Secinājumi

1. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu (likviditātes) koeficients ir 0,73 (2021. gadā). Pozitīvi, ka rādītājs ir audzis un jau tuvojas “1”, salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem. Tomēr, neskatoties uz pozitīvo tendenci, rādītājs nesasniedz optimālu līmeni. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 1.36.
2. Izslēdzot krājumus, kurus ne vienmēr var pārvērst naudas līdzekļos, 2021. gadā novērojams koeficienta kāpums par 0,32, salīdzinot ar 2020. gadu. Zemais koeficients apstiprina, ka Sabiedrība labi tiek galā ar īstermiņa saistību maksājumiem. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 1.22.

- Redzams, ka Sabiedrībai brīvo apgrozāmo līdzekļu nav, proti, tā strādā ar zaudējumiem, taču tas vairāk saistīts ar īstermiņa saistību būtisku samazināšanu, pēdējo trīs gadu periodā. Vēl ir pozitīvi vērojams, ka ik gadu Sabiedrība samazina zaudējumus, ar kuriem tā noslēgusi pārskata gadus. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 919.

Aktivitāte

Aktivitātes koeficienti norāda uz to, cik efektīvi Sabiedrība izmanto tai esošos resursus. Ja, Sabiedrībai ir pārāk daudz aktīvu, tad ieguldījumi tajos var būt nelietderīgi. Ja pietrūkst aktīvu, tad var būt, ka Sabiedrība nedarbojas pietiekami efektīvi.

4.tabula. Sabiedrības aktivitātes rādītāji.

Aktivitātes rādītāji	2019	2020	2021
Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījums (neto apgrozījums / debitori kopā)	24,91	51,90	22,87
Vidējais iekasēšanas periods (debitori / neto apgrozījums *365)	14,65	7,03	15,96
Apgrozāmo līdzekļu kustība (neto apgrozījums / apgrozāmie līdzekļi)	16,79	16,01	11,55
Kopējo aktīvu apgrozījums (neto apgrozījums / kopējie aktīvi)	5,61	5,17	5,45

Secinājumi

- Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījuma koeficients parāda, ka piemēram, 2021. gadā 22,87 reizes gada laikā debitoru parādi tika pārvērsti par naudas līdzekļiem. Lai gan ir grūti noteikt, cik optimāls ir šis rādītājs, tas, tomēr, ir vairāk kā 2 reizes mazāks kā 2020. gadā. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 16,22, kas nozīmē ka Sabiedrība ir darbojusies efektīvāk, kā citi uzņēmumi nozarē.
- Pozitīvi vērtējams, ka laiks, kas nepieciešams apmaksas saņemšanai no pakalpojumu pārdošanas brīža 2021. gadā ir bijis 15,96 dienas. Kopumā šie skaitļi nenorāda uz nepieciešamību pēc uzlabojumiem pielietotajai iekasēšanas procedūrai. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 12,54 dienas, kas nozīmē, ka Sabiedrībai ir bijis nepieciešams par nedaudz vairāk kā 3 dienām, lai saņemtu apmaksu no pakalpojumu pārdošanas brīža.
- Apgrozāmo līdzekļu kustības augstais koeficients (vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 3,14) norāda uz to, ka Sabiedrībai ir nepietiekams apgrozāmo līdzekļu daudzums.
- Augstais kopējo aktīvu apgrozījuma koeficients (vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 2,04) netieši norāda, ka Sabiedrībai ir jāiegulda papildus līdzekļi aktīvos.

Rentabilitāte

Rentabilitātes koeficienti analizē vadības lēmumu efektivitāti finanšu uzdevumu pildīšanai. Šie koeficienti norāda apgrozāmo līdzekļu, ilgtermiņa ieguldījumu un kreditoru administrēšanas ietekmi uz Sabiedrības darbību.

5.tabula. Sabiedrības rentabilitātes rādītāji.

Rentabilitātes rādītāji	2019	2020	2021
Apgrozījuma rentabilitāte (bruto peļņa / neto apgrozījums, %)	12,03	2,67	4,02
Aktīvu rentabilitāte (neto peļņa / aktīvi, %)	-9,91	-25,68	-36,18

Pašu kapitāla rentabilitāte (neto peļņa / pašu kapitāls, %)	34,56	-300,66	-100,96
---	-------	---------	---------

Secinājumi

1. Katrs Sabiedrības apgrozītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,04 EUR peļņu, kas ir teju 1,5 reizes vairāk kā 2020. gadā, taču gandrīz 3 reizes mazāk kā 2019. gadā. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 0,37 EUR, kas ir krietni vairāk kā Sabiedrība spējusi nopelnīt, no katra apgrozītā EUR.
2. Katrs Sabiedrības piesaistītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,36 EUR lielus zaudējumus. Negatīvi vērtējams, ka salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, neskatoties uz piešķirtajām pašvaldības dotācijām, šis rādītājs pasliktinās katru gadu. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 0,07 EUR.
Pašvaldības dotācijas šajā gadījumā ir pasargājušas Sabiedrību no darbības pārtraukšanas.
3. Papildus, katrs pašvaldības ieguldītais EUR Sabiedrībā ir radījis 1,01 EUR lielus zaudējumus 2021. gadā. Vēl sliktāk ir gājis 2020. gadā, kad katrs ieguldītais EUR radīja 3,01 EUR lielus zaudējumus, savukārt 2019. gadā katrs ieguldītais EUR radīja 0,35 EUR peļņu. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija - 0,02 EUR.

Maksāspēja un kapitāla struktūra

Maksāspējas un kapitāla struktūras rādītāji norāda uz Sabiedrības kapitāla struktūru un indikatīvi parāda, cik lielas papildu saistības Sabiedrība ir spējīga uzņemties, kā arī, kāda ir tās maksāspēja.

6.tabula. Sabiedrības maksāspējas un kapitāla struktūras rādītāji.

Maksāspējas un kapitāla struktūras rādītāji	2019	2020	2021
Saistību īpatsvars bilanci (saistības / bilances kopsumma)	1,29	0,91	0,64
Parāds pret pašu kapitālu (kreditore / pašu kapitāls)	-4,49	10,70	1,79
Finanšu līdzsvara koeficients (pašu kapitāls / aktīvu kopsumma)	-0,29	0,08	0,36

Secinājumi

1. Sabiedrības saistību īpatsvars bilanci 2021. gadā bija 0,64. Pozitīvi ir tas, ka koeficients ik gadu ir samazinājies. Kopumā koeficients ir virs normas (0,4) Jo zemāks ir šis rādītājs, jo mazāk uzņēmums ir atkarīgs no ārējiem finansēšanas avotiem.
2. Redzams, ka parāda pret pašu kapitālu koeficients ir stabilizējies 2021. gadā, iepriekš gan lēkājot no negatīva rādītāja, līdz ļoti augstam rādītājam 2020. gadā. 2021. gada rādītājs vairāk norāda uz to, ka Sabiedrība daudz izmanto aizņemto kapitālu. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 0,07.
3. Finanšu līdzsvara koeficients 2021. gadā ir bijis zems - 0,36. Salīdzinot ar 2020. gadu, tas ir audzis par 0,28, savukārt, salīdzinot ar 2019. gadu par 0,65. Zemie finanšu līdzsvara koeficienta rādītāji potenciāli norāda uz to, ka Sabiedrībai nepieciešami papildu līdzekļi, lai uzlabotu savu ienesīgumu. Vidēji (mediāna) Sabiedrības nozarē 2021. gadā bija 1,08.

3.2. Sabiedrības attīstības perspektīvas

Sabiedrības attīstības perspektīvas ir jāplāno kompleksi, ņemot vērā Talsu novadā izvirzītos mērķus veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu attīstībai. Saskaņā ar Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2022.-2040. gadam, mērķis ir panākt, lai Talsu novads 2040. gadā

būtu harmoniska un stabila dzīves vieta, sekmējot publisko pakalpojumu (izglītība, kultūra, sports, sociālie pakalpojumi, veselības aprūpe u.c.) un vietējo kopienu attīstību¹⁰. Tāpat kā mērķi ir definēti uz sabiedrības un katras kopienas vajadzībām vērstos pakalpojumus un atbalsts – pieejami un kvalitatīvi kultūras, sporta, aktīvās atpūtas, veselības aprūpes un veicināšanas, kā arī sociālie pakalpojumi un palīdzība. Būtiska ir fiziskās un emocionālās drošības sajūtas radīšana un nodrošināšana pašvaldībā.¹¹

Saskaņā ar Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģijas plānu 2017.-2020. gadam, Sabiedrības mērķi ir:

- attīstīt personu vajadzībām atbilstošus sociālās aprūpes pakalpojumus. Uzlabot sociālo pakalpojumu plānošanu, administrēšanu, pārraudzību un kvalitātes novērtēšanu;
- sniegt ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus Dundagas novada, kā arī kaimiņu novada teritorijā un veicināt Dundagas iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu.¹²

Izejot no iepriekšminētā, Sabiedrības stratēģisko mērķi varētu formulēt sekojoši:

- attīstīt cilvēku vajadzībām atbilstošus sociālās aprūpes pakalpojumus. Uzlabot sociālo pakalpojumu sniegšanu, papildinot sniegto pakalpojumu klāstu un efektīvi izmantojot šim nolūkam piešķirtos resursus;
- organizēt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību Talsu novada iedzīvotājiem, īpašu pievēršot uzmanību Dundagas pagasta iedzīvotājiem, kā arī nodrošināt ambulatorās medicīniskās palīdzības sniegšanu. Uzlabot sadarbību ārstu speciālistu piesaistē.

Tomēr, plānojot attīstības perspektīvas, ir jāņem vērā, ka sabiedrība 2019.-2021.gadā ir strādājusi ar zaudējumiem, ko būtiski ietekmējusi arī Covid-19 vīrusinfekcijas izplatība. Tās ierobežošanas pasākumi bija viens no iemesliem, kādēļ Sabiedrībai nav izdevies piesaistīt jaunus klientus ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumam ierobežotā telpu skaita dēļ.

Sabiedrība veido sadarbību ar ģimenes ārstiem, iznomājot tiem telpas Sabiedrības lietošanā nodotajā ēkā, taču šādā veidā tai nav izdevies piesaistīt zobārstu, kurš vēlētos strādāt Dundagā.

Tāpēc, domājot par Sabiedrības attīstību, ir jārēķinās, ka tai nepietiek administratīvās kapacitātes veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas organizēšanai.

¹⁰ Talsu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2040. 18.lpp. Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/04/Talsu_novada_Ilgtspējīgas_attistibas_strategija_2022_2040_gadam.pdf Skatīts: 20.07.2022.

¹¹ Turpat

¹² SIA "Dundagas veselības centrs" vidēja termiņa darbības stratēģijas plāns 2017.-2020.gadam. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts 20.07.2020.

4. EKONOMISKI JURIDISKAIS IZVĒRTĒJUMS

4.1. Tirgus raksturojums

Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrības primārais tirgus ir atrodams pēc 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas izveidotajā Talsu novadā, taču sekundārais tirgus ir meklējams arī citos novados. Sabiedrība nodrošina veselības aizsardzības un ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumus.

Attēls 2. Sabiedrības tirgus teritorija. (Autors: SIA “KBLC”)

Sabiedrībai ir pieejams diezgan plašs tirgus visā Latvijā, taču jāņem vērā, ka ir arī daudzi citi pakalpojumu sniedzēji gan veselības aprūpes, gan sociālās aprūpes jomā.

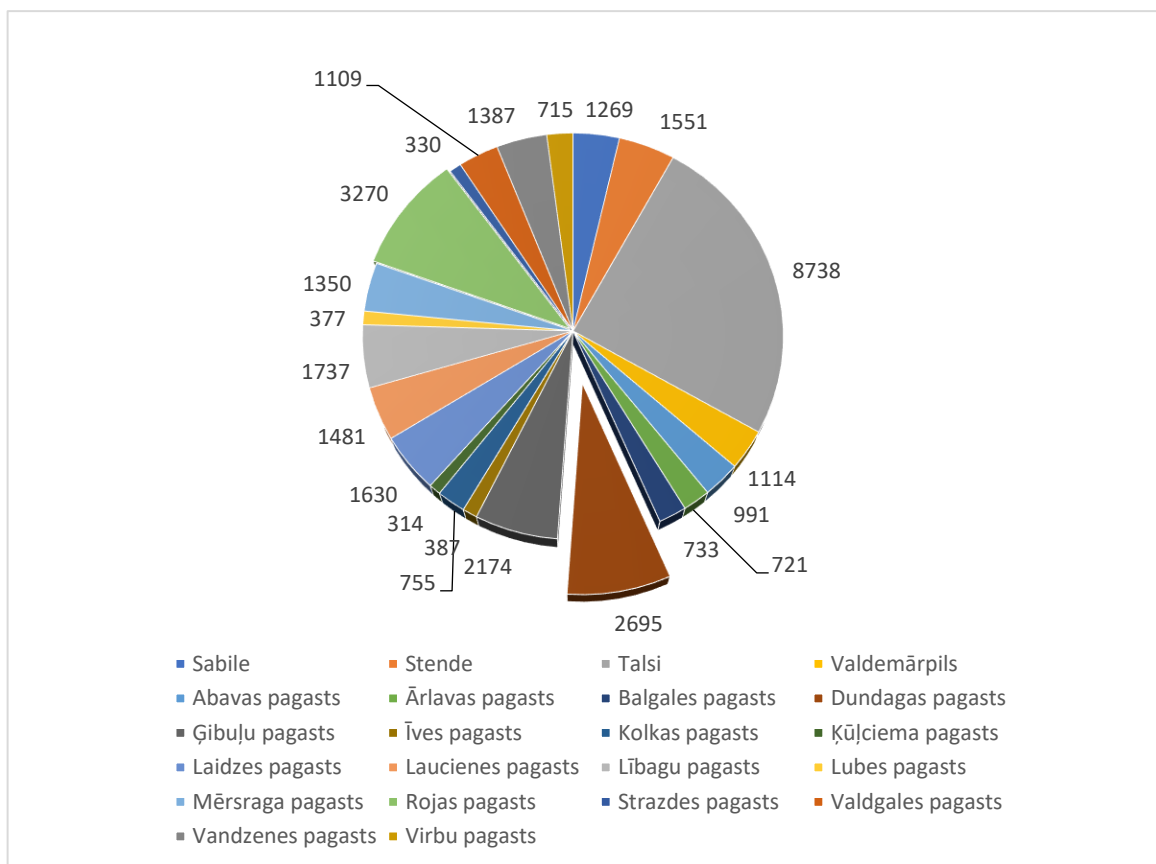
Vēsturiski Sabiedrības pakalpojumus vairāk izmanto pašreizējo Dundagas un Kolkas pagastu iedzīvotāji (bijušais Dundagas novads pirms 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas), taču arī citu piegulošās administratīvo teritoriju iedzīvotāji (Rojas un Mazirbes ciemi) pēc palīdzības vēršas pie Sabiedrības vai tās sadarbības partneriem, kas darbojas Dundagas pagastā.

Tirgus apjoms

Kopējais iedzīvotāju skaits Talsu novadā 2022. gada sākumā bija 27 011 iedzīvotāji.¹³ No tiem 2 695 jeb 8% iedzīvotāji dzīvo Dundagas pagastā.¹⁴ Savukārt Latvijā 2022. gada sākumā dzīvoja 1 875 757 iedzīvotāji. CSP dati tiek izmantoti, jo tie attēlo iedzīvotāju skaitu pēc to faktiskās dzīvesvietas, nevis pēc deklarētās, kā PLMP dati.

¹³ CSP, RIG040. Skatīts: 06.06.2022.

¹⁴ Turpat.

Attēls 4. Iedzīvotāju skaits Talsu novadā, sadalījumā pa pagastiem (2022).¹⁵

Klienti

Potenciālo klientu bāzi ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumam Sabiedrībai pamatā veido iedzīvotāji virs darbaspējas vecuma, kuriem nepieciešams izmantot veselības aprūpes un sociālās aprūpes pakalpojumus, it sevišķi personas ar sociāli maznodrošinātā un trūcīgā statusu, kā arī cilvēki ar invaliditāti. Sekundārie klienti ir pārējie iedzīvotāji Latvijā, kuri ir gadījuma klienti, brīžos, kad ir nepieciešami medicīniskie un rentgena pakalpojumi.

7. tabula. Sabiedrības potenciālie klienti.

Sabiedrības grupa	2021
Primārā klientu grupa	
Personas virs darbaspējas vecuma Dundagas pagastā ¹⁶	6 190
Personas virs darbaspējas vecuma Talsu novadā	27 391
*Personas virs darbaspējas vecuma ar sociāli maznodrošinātā statusu Dundagas pagastā	7
Personas virs darbaspējas vecuma ar sociāli maznodrošinātā statusu Talsu novadā ¹⁷	231
* Personas virs darbaspējas vecuma ar trūcīgā statusu Dundagas pagastā ¹⁸	14
Personas virs darbaspējas vecuma ar trūcīgā statusu Talsu novadā ¹⁹	306

¹⁵ CSP, RIG040. Skatīts: 17.07.2022.

¹⁶ CSP, IRD010. Skatīts: 14.06.2022.

¹⁷ Labklājības ministrijas statistika. Iegūts: <https://www.lm.gov.lv/lv/par-2021-gadu> Skatīts: 14.06.2022.

¹⁸ Turpat.

¹⁹ Turpat.

Personas ar invaliditāti Dundagas pagastā ²⁰	605
Personas ar invaliditāti Talsu novadā	5 455
Sekundārā klientu grupa	
Iedzīvotāji Talsu novadā	34 947
Iedzīvotāji Latvijā	1 875 757

* Statistikas dati skatīti par 2020. gadu, jo 2021. gada datus ir apvienota informācija, norādot tos vienā – Talsu novadā, Dundagas pagastu atsevišķi neizdalot.

Kā redzams 7. tabulā, tad potenciālais Sabiedrības klientu skaits ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumam, ir apjomīgs. Skatoties uz primāro šī pakalpojumu potenciālo klientu grupu, t.i. sociāli maznodrošinātās un trūcīgas personas virs darbaspējas vecuma un cilvēki ar invaliditāti, tad kopējais skaits sastāda 626 personas. Tāpat arī cilvēku virs darbaspējas vecuma skaits ir, diezgan, apjomīgs – 6 190.

4.1.1. Veselības aprūpes pakalpojumu tirgus

Galvenie veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji Talsu novadā ir SIA “Talsu veselības centrs”, SIA “Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”, SIA “Dundagas veselības centrs” un 32 ģimenes ārstu prakses.

Cenu politika

Pakalpojumu cenu Sabiedrības veselības aprūpes pakalpojumiem nosaka Sabiedrības valde, ņemot vērā izmaksas, ar kurām jāērķinās un kuras jānosēdz. Sabiedrības veselības aprūpes pakalpojumu cenrādis pieejams 8. tabulā. Izvērtējumam netika iesniegti dokumenti, par šī cenrāža apstiprināšanu un pārskatīšanas termiņiem.

8. tabula. Sabiedrības pakalpojumu cenrādis veselības aprūpes pakalpojumiem.²¹

Pakalpojuma veids	Cena (EUR)
Medicīniskie pakalpojumi	
Dienas stacionāra izmaksas (par katru dienu) — pacientu nodeva	7,00
Pacientu naktsmītne no plkst. 18.00 līdz 9.00 (sakarā ar COVID-19 nesniedzam)	4,80
Brūču apdare (uzņēmuma materiāli, bet ne medikamenti):	
Mazas brūces primāra apdare (līdz 5 cm)	5,80
Lielas brūces primāra apdare (virs 5 cm)	8,60
Brūču apdare: (ar pacienta materiāliem un medikamentiem)	3,15
Injekcijas (cenās iekļautas sistēmas, šļirces, bet ne medikamenti):	
infūzijas vēnā-sistēma	6,35
injekcijas vēnā:	
viena šļirce līdz 20ml	3,15
divas un vairākas līdz 20ml šļirces	4,00
Injekcijas muskulī:	

²⁰ VDEAVK gada pārskats (2020). Iegūts: <https://www.vdeavk.gov.lv/lv/media/459/download> Skatīts: 14.06.2022.

²¹ <https://www.dundaga.lv/lv/sabiedriba/veselibas/sia-dundagas-veselibas-centrs/>

viena šļirce	1,75
divas šļirces un vairāk	2,30
injekcija zemādā	1,15
Glukozes (cukura) noteikšana asinīs ar glukometru	1,15
Ausu (sēra korķu) skalošana	6,00
Asinsspiediena mērīšana	1,00
Ērču izņemšana	3,50
Urīnpūšļa skalošana, ja ielikts pastāvīgais katetrs	5,00
Rentgenizmeklējumi un rentgenogrammas	
Plaušu uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Galvaskausa uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Deguna blakus dobumi ar radiologa slēdzienu	10,00
Deguna kaula uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Apakšžokļa lenķa sānu uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Zoba rentgenogramma par katru uzņēmumu	10,00
Krūšu kurvja kaulu vai tā daļu uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Ekstremitātes un to daļu uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Vēdera vispārējais uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Iegurņa vispārējais uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Ekstremitātes un to daļu uzņēmumi ar radiologa slēdzienu	10,00
Plecu joslas uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Pirksti, plauksta ar radiologa slēdzienu	10,00
Mugurkaula daļas uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00
Kakla skriemeļi ar radiologa slēdzienu	10,00
Krūšu, jostas astes kaula uzņēmums ar radiologa slēdzienu	10,00

Salīdzinot Sabiedrības pakalpojumu cenrādi nelielām medicīniskām manipulācijām ar Ziemeļkurzemes reģionālās slimnīcas Talsu filiāles cenrādi, redzams, ka līdzīgiem pakalpojumiem cenas Sabiedrības piedāvātās cenas ir nedaudz augstākas. Piemēram, pakalpojumam “Infūzijas vēnā (sistēma)” Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca ir noteikusi cenu 5 EUR darba dienās, bet 6,35 EUR – brīvdienās un svētku dienās. Muskulārā injekcija Ziemeļkurzemes reģionālajā slimnīcā izmaksā 2 EUR, bet injekcija vēnā 2,60 EUR.²²

Salīdzinot Sabiedrības pakalpojumu cenrādi ar Ziemeļkurzemes reģionālās slimnīcas Talsu filiāles cenrādi²³, redzams, ka vairums rentgenoloģisko izmeklējumu cenu ir līdzīgas, tomēr tas neļauj viennozīmīgi salīdzināt šo pakalpojumu saturu, jo Ziemeļkurzemes reģionālās slimnīcas cenrādi ir norādīts, cik projekcijās tiek veikts rentgenuzņēmums, bet Sabiedrības cenrādi

²² SIA “Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” pakalpojumu cenrādis. Iegūts: <https://ziemelukzemesslimnica.lv/pakalpojumi/?cenradis#Talsi> Skatīts: 18.08.2022.

²³ Turpat,

projekciju skaits nav uzrādīts. Cenu salīdzinājums ar Rīgas ārstniecības iestāžu sniegto pakalpojumu cenām tādiem pakalpojumu sniedzējiem kā, piemēram, MFD grupa vai Medicīnas sabiedrība “ARS” nav salīdzināms, jo to publiski pieejamajos cenrāžos atšķiras gan pakalpojuma apraksts, gan detalizācijas pakāpe, atsevišķi norādot papildus projekcijas, rentgenologa slēdzienu sagatavošanu u.c.

4.1.2. Sociālās aprūpes pakalpojumu tirgus

Talsu novada teritorijā līdzīgu ilgstošu sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju nodrošina seši pansionāti –Talsu novada pašvaldības iestāde pansionāts “Lauciene”, SIA “Dundagas veselības centrs”, Sabīles aprūpes biedrība “Kalme” un Biedrības “Latvijas Sarkanai Krusts” Kurzemes komitejas aprūpes centrs “Laidze”.²⁴ Precīzu informāciju par pakalpojumu sniedzējiem un vietu skaitu skatīt 13. tabulā. Tas rāda, ka Sociālās aprūpes pakalpojumiem ir salīdzinoši plašs piedāvājums Talsu novada teritorijā.

Cenu politika

Pakalpojumu cenu Sabiedrības sociālās aprūpes pakalpojumiem nosaka Sabiedrības valde, ņemot vērā pakalpojuma izmaksas, no tā veidojot sociālās aprūpes pakalpojumu cenu. Sabiedrības sociālās aprūpes pakalpojumu cenrādis pieejams 9. tabulā. Izvērtējumam nav iesniegta informācija par to, kā šīs cenas aprēķinātas un cik bieži tās tiek pārskatītas.

9. tabula. Sabiedrības cenrādis sociālās aprūpes pakalpojumiem.²⁵

Pakalpojuma veids	Cena
<i>Ilgstošā sociālā aprūpē:</i>	
<i>Dienas izmaksa</i>	
2. līmeņa aprūpe	29,94
3. līmeņa aprūpe	32,14
4. līmeņa aprūpe	32,14
<i>Dienas izmaksa personām, kuras nav vientuļas (ir apgādnieki)</i>	32,64
<i>Saimnieciskie pakalpojumi</i>	
Brokastis	1,60
Pusdienas	3,07
Launags	0,50
Vakariņas	1,40
Kopēšana (viena lapa no vienas puses)	0,20
Kopēšana (viena lapa no abām pusēm)	0,25
Izziņa (arhīva, medicīniskā)	1,40

²⁴ Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs. Iegūts: <https://vspmis.lm.gov.lv/Public/PublicetsPakalpojums> Skatīts: 13.06.2022.

²⁵ SIA “Dundagas veselības centrs”. Iegūts: <https://www.dundaga.lv/lv/sabiedriba/veseliba/sia-dundagas-veselibas-centrs/> Skatīts: 13.06.2022.

Salīdzinot cenas ar citiem līdzīgiem pakalpojumu sniedzējiem, piemēram Talsu novada pašvaldības iestādes Pansionāts “Lauciene” (cena par uzturēšanās dienu 23 eiro²⁶) cenām, tad redzams, ka Sabiedrības cena par vienu uzturēšanās dienu ir salīdzinoši lielāka. Ņemot vērā vietu skaita atšķirības pansionātā “Lauciene” un Sabiedrībā un nodarbinātā personāla daudzumu uz vienu klientu šī cenu atšķirība ir likumsakarīga. Lielāks klientu apjoms ļauj samazināt cenu, taču nenodrošina tik personisku attieksmi kā tas iespējams Sabiedrības pakalpojumu gadījumā.

4.1.3. Telpu nomas tirgus

Sabiedrība telpu nomu izmanto kā līdzekli ārstniecības speciālistu piesaistīšanai. Šāda prakse ir ļāvusi panākt, ka Sabiedrības lietošanā nodotajās telpās strādā divi ģimenes ārsti, tādējādi nodrošinot veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu Dundagas iedzīvotājiem.

Šāds darbības veids nav paredzēts Sabiedrības statūtos. Pēc Sabiedrības iesniegtā kontu apgrozījuma, ģimenes ārstu prakses (SIA “Sanus GS” un SIA “AFP”) par telpu īri un apsaimniekošanu 2021. gadā ir samaksājušas 3243,35 eiro, taču nav iespējams noteikt cik liela šajā summā ir peļņas daļa un cik no tās ir iztērēts telpu apsaimniekošanai.

Šajā gadījumā veidojas paradoksāla situācija – pārbaudot biroja telpu nomas iespējas lielākajos nekustamo īpašumu portālos (ss.lv., inch.lv, latio.lv, u.c.) redzams, ka Dundagā nav biroja telpu piedāvājuma. Sabiedrības piedāvātās telpas atbilst prasībām, kādas tiek izvirzītas ārstniecības iestādēm, tomēr tai neizdodas piesaistīt speciālistus. Tas liek domāt, ka tirgū nav ne telpu pieprasījuma, ne arī piedāvājuma.

4.2. Pakalpojumu saņēmēju vajadzību novērtējums

4.2.1. Veselības aprūpes pakalpojums

Informāciju par veselības aprūpes pakalpojumu pieprasījumu skatīt 10. un 11. tabulā.

10. tabula. Sabiedrības apmeklētāji dienas stacionārā.

Dienas stacionārs	2019	2020	2021
Apkalpoto pacientu skaits	141	94	52
Gultu dienu noslogojums	1126	750	431
Vidējais gultu noslogojums dienā	4,4	3	1,7

Dienas stacionāra pakalpojums sākot ar 2022. gada 1. februāri vairs netiek piedāvāts resursu trūkuma dēļ.

11. tabula. Sabiedrības apmeklētāji rentģena kabinetā.

Rentģena kabinets	2019	2020	2021
Apkalpoto pacientu skaits	517	552	484
Izmeklējumu skaits	770	1032	852

²⁶ Pansionāts “Lauciene”. Iegūts: <http://www.talsuvestis.lv/2021/02/11/paaugstina-uzturesanas-maksu-pansionata-lauciene/> Skatīts 18.08.2022.

2019. gadā rentgena aparātam bija nepieciešams remonts, kura laikā pakalpojumus sniegt nebija iespējams. Tas paskaidro sniegto pakalpojumu skaita samazināšanos 2019. gadā. Pakalpojumu pieprasījumu būtiski ietekmēja COVID-19 pandēmija. Rentgena kabineta darbība ir atsākta ar 2022. gada aprīli.

Rentgena pakalpojumu sniegšanu Sabiedrībā nosaka vēsturiski izveidojusies situācija, ka šajās telpās ir izvietots rentgena aparāts un tās ir piemērotas šo pakalpojumu sniegšanai (ekranētas sienas, kas pasargā citus ēkas lietotājus no radioaktīvā starojuma). Sabiedrībā strādā diagnostikas speciālists un radiologa asistente, kas spēj nodrošināt rentgena pakalpojumu sniegšanu. Tuvākais rentgena aparāts atrodas Talsos un Dundagas pagasta iedzīvotājiem ir problemātiski līdz tam nokļūt. Paredzams, ka gadījumā, ja rentgena aparāts vairs nebūs izmantojams nolietojuma dēļ, no šī pakalpojuma nāksies atteikties, lai gan pieprasījums pēc tā saglabāsies, un klienti būs jānovirza uz Talsiem, jo ieguldījumi jauna aparāta iegādei, būs pārāk lieli. Pēc rentgena darbu vadītāja, medicīnas fiziķa Artura Lementujeva, kurš apkalpo Sabiedrību, sniegtās informācijas, izvērtējuma veikšanas brīdī jauna “budžeta” klases rentgena aparāta orientējošās izmaksas varētu būt 90 tūkstoši (+/- 20 tūkstoši) eiro. Tas neizslēdz iespējas meklēt citus piedāvājumus cita rentgena aparāta iegādei lietotu iekārtu tirgū, taču šajā gadījumā izmaksas nav iespējams novērtēt. Laika posmā kopš 2019. gada beigām ir bijuši būtiski traucējumi Rentgena kabineta darbībā – gan iekārtu remonts 2019. gadā, gan atbilstošas kvalifikācijas personāla trūkums 2021. gadā pēc Ministru kabineta 09.10.2021. rīkojuma Nr. 720 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” spēkā stāšanās, izsauca klientu skaita samazināšanos, kas redzams apkalpoto klientu skaita izmaiņās šajos gados, 11.tabulā. Tas norāda, ka rentgena kabineta darbība kā Sabiedrības darbības veids ir pamatota, kamēr pastāv sekojoši faktori:

- Sabiedrība ir tiesīga sniegt ārstnieciskus pakalpojumus, kamēr tā ir reģistrēta Ārstniecības iestāžu reģistrā un atbilst obligātajām prasībām;
- rentgena aparāta darbība atbilst tehniskajām prasībām un ir pieejams atbilstošas kvalifikācijas personāls;
- pakalpojuma pieprasījums ir atkarīgs no iedzīvotāju skaita novadā, bet piedāvājums no Sabiedrības rīcībā esošajiem resursiem.

Šobrīd rentgena kabineta darbība atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Radiologa asistenta darbība reģistrēta ārstniecības personu reģistrā līdz 27.10.2023., licence jonizējošā starojuma avotam spēkā līdz 18.03.2024., nākamais darba zonas radiācijas monitorings jāveic 30.03.2025. Tas nozīmē, ka šobrīd, pieņemot, ka normatīvo aktu prasības rentgena pakalpojumu sniegšanai nemainās, administratīvu šķēršļu šo pakalpojumu sniegšanai nav.

Šajās telpās izvietots arī otrs rentgena aparāts, kurš ir piemērots zobu rentgena uzņēmumiem. Tā kā Sabiedrībai nav izdevies piesaistīt zobārstu, kurš varētu sniegt zobārsta ārstniecības pakalpojumus centra telpās, šim aparātam nav pielietojuma un tas tiks noņemts no uzraudzības, lai ekonomētu izdevumus. Zobu rentgena pakalpojumi nebūs pieejami līdz brīdim, kad Dundagas pagastā būs zobārsts, kura prakses vajadzībām varēs izmantot šo aparātu.

Sabiedrības uzdevumos ietilpst arī darbības virziens – ārstu speciālistu piesaistīšana ambulatoro pakalpojumu sniegšanai. Speciālistu piesaistīšana notiek veidojot sadarbību ar

ģimenes ārstu praksēm, kā arī ar dažādi specialitāšu ārstiem, t.sk. iznomājot telpas Sabiedrības lietojumā nodotajā ēkā.

Sociālo partneru (izvērtējuma tapšanas gaitā tika aptaujātas biedrības, kuras reģistrētas Dundagas pagastā un kuru darbības mērķiem ir sociāls raksturs) ieskatā tieši ambulatoro pakalpojumu un ģimenes ārstu pieejamība ir īpaši svarīga Dundagas pagasta iedzīvotājiem, jo citādi tuvākā vieta, kur šos pakalpojumus iespējams saņemt, ir Talsu pilsēta. Taču kā rāda Dundagas pagasta iedzīvotāju pieredze, šo pakalpojumu saņemšana ir apgrūtināta. Īpaši tas attiecas uz valsts apmaksātajiem zobārstniecības pakalpojumiem bērniem, jo Talsu zobārsti atsakot pakalpojumu sniegšanu Dundagas pagastā dzīvojošiem bērniem valsts apmaksāto kvotu trūkuma dēļ. Jāatzīst, ka ārstu speciālistu piesaistīšana ir viena no lielākajām problēmām Dundagas veselības centra darbā. Dundagas pagastā ir stabils, bet neliels pacientu skaits, kas nerada ārstiem motivāciju regulāri strādāt Dundagas pagastā.

Līdz 2021. gada administratīvi teritoriālajai reformai Sabiedrības lietošanā nodotās telpas bija (un joprojām ir) centrs, kur veselības aizsardzības pakalpojumus saņēma Dundagas un Kolkas pagastu iedzīvotāji, kas dzīvo šajos ciemos, kā arī Rojas un Mazirbes ciemu iedzīvotāji. Šo administratīvo teritoriju iedzīvotājiem Talsu novada izveidošanas rezultātā ievērojami palielinās attālums, kas jāmēro, lai saņemtu veselības aprūpes pakalpojumus Talsos. Sabiedrība kopā ar Sadarbības partneriem – ģimenes ārstiem, ir izveidojusi iedzīvotājiem svarīgu pakalpojumu centru, kuru šobrīd nevar aizstāt šo pakalpojumu saņemšanas iespējas Talsos.

Medicīnisko pakalpojumu nepieejamība var būt viens no cēloņiem, kas nosaka to, ka iedzīvotāji vēlas pārcelties uz dzīves vietām, kur šo pakalpojumu pieejamība ir labāka. Īpaši tas attiecas uz ģimenēm ar bērniem. Medicīnisko pakalpojumu nodrošināšana Dundagas pagastā ir būtisks priekšnoteikums, lai iedzīvotāju skaits Talsu novadā saglabātos vismaz esošajā līmenī.

Lai sasniegtu Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022.-2040. gadam nospraustos mērķus, Talsu novada pašvaldībai ir jāveido politika, kas sniedz atbalstu medicīnisko pakalpojumu saņemšanai visā novada teritorijā, īpašu uzmanību pievēršot pakalpojumiem, kas tiek sniegti bērniem, jo tas ir priekšnoteikums, lai ģimenes ar bērniem izvēlētos Talsu novadu par savu dzīves vietu. Sabiedrība iespēju robežās ir mēģinājusi izveidot tās lietošanā nodotās telpas par centru, kur cilvēkiem ir pieejami ne tikai ilgstošas sociālās aprūpes bet arī medicīniskās aprūpes pakalpojumi. Diemžēl Sabiedrības vadības kapacitāte neļauj nodrošināt šo darbību vadību.

4.2.2. Ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojums

Pārskatu par sniegtajiem ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumiem skatīt 12. tabulā.

12. tabula. Sabiedrības ilgstošas sociāla aprūpes klienti.

Ilgstoši sociālā aprūpe	2019	2020	2021
Apkalpoto klientu skaits gadā	42	32	28
Gultu dienu noslogojums	5 617	6 501	7 163
Vidējais gultu noslogojums dienā	15,4	17,8	19,6

Ilgstoši sociālajā aprūpē 2021. gadā klientu skaits ir stabilizējies un ir tuvu maksimumam - noslogotas ir 19,6 gultas no 21. Gultu noslogojums atbilst esošajai situācijai: pandēmijas

apstākļos, kad jaunpienākušajiem klientiem ir jāievēro izolācijas prasības, nav iespējams nodrošināt visu gultu maksimālu noslodzi. Ir nepieciešama rezerve. 2022. gadā plānots vidēji dienā apkalpot 23 klientu. Plānots vēl palielināt gultu vietas līdz 23-25 klientiem (atkarīgs no klientu funkcionālām spējām), taču gadījumā, ja tiks noteiktas izolācijas prasības Covid-19 izplatības dēļ, ierobežotās telpu platības dēļ, tas nebūs iespējams.

Pēc Talsu novada Sociālā dienesta sniegtās informācijas, pieņemot lēmumus par ilgstošas sociālas aprūpes pakalpojuma piešķiršanu, personai primāri tiek piedāvāta vieta Talsu novada pensionātā “Lauciene”, bet, ja persona ir norādījusi, ka vēlas saņemt šo pakalpojumu Sabiedrībā, tad sadarbība tiek veidota arī ar Sabiedrību.

Pēc savas iniciatīvas Talsu novada Sociālais dienests iedzīvotājiem nepiedāvā ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojuma saņemšanai izmantot Sabiedrības pakalpojumus.

Tomēr, neskatoties uz to, Sabiedrības ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu saņem pārsvarā Talsu novada iedzīvotāji.

Saskaņā ar Talsu novada domes 24.02.2022. lēmumu Nr. 73 “Par uzturēšanās maksu SIA “Dundagas veselības centrs””, Sabiedrības sociālā pakalpojuma vienas dienas cena vientuļiem klientiem pie nosacījuma, ka klients pats nodrošina medikamentus, inkontinences higiēnas līdzekļus un transporta pakalpojumus, ir 28,05 EUR par diennakti. Ja šie līdzekļi pirkti netiek, vienas dienas izmaksas ir 29,94 EUR par dienu. Salīdzinājumam jāmin, ka Talsu novada pensionāts “Lauciene” šo pakalpojumu sniedz par 23 EUR par diennakti, bet Sarkanā krusta Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs “Laidze” šo pakalpojumu sniedz par 27,70 EUR.

Cenu līmenis ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu klientiem pie dažādiem šo pakalpojumu sniedzējiem Talsu novadā ir robežās no 23 EUR līdz 29,54 EUR, taču dažādiem pakalpojumu sniedzējiem atšķiras materiālu apjoms, kas tiek iekļauts pakalpojumu cenā, tāpēc viennozīmīgi spriest par pakalpojumu cenu pēc šiem datiem nevar, pie tam visi pakalpojumu sniedzēji ir norādījuši, ka cenas drīzumā būs jāpārskata ievērojot izmaksu kāpumu elektrībai, pārtikai, komunālajiem pakalpojumiem u.c. izdevumiem.

Kurzemes plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas II daļa 2011.-2018. gadam ir konstatējusi, ka Talsu, Kuldīgas un Saldus novadā – sociālie pakalpojumi, galvenokārt, koncentrēti novadu centros, savukārt attālākajās apdzīvotajās vietās, izņemot sociālā darba pakalpojumus, citi sociālie pakalpojumi gandrīz nav pieejami,²⁷ taču kā rāda Sabiedrības noslodze ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumam ir pieprasījums, taču tā attīstīšanu kavē klientu zemā maksāspēja. Tas nozīmē – pakalpojums ir nepieciešams, bet iedzīvotājiem ir grūtības to apmaksāt.

Ņemot vērā Talsu novada demogrāfiskās attīstības tendences, ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu attīstīšanai un vietu saglabāšanai ir jāpievērš pastiprināta uzmanība, jo paredzams, ka klientu skaits kļūs tikai lielāks.

²⁷ Kurzemes plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma 2011.-2018.gadam. Iegūts: https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2018/11/II-dala-Strategiska_dala-1.pdf Skatīts: 06.06.2022.

4.2.3. Telpu nomas pakalpojums

Telpu nomas pakalpojumam nav pieprasījuma, jo nav ārstu speciālistu, kas vēlētos nomāt šīs telpas. Biroja telpu piedāvājuma telpu nomas tirgū Dundagas pagastā arī nav. Tas norāda, ka telpu iznomāšana tādā veidā kā to piedāvā Sabiedrība nav efektīva metode ārstu – speciālistu piesaistīšanai.

4.3. Sabiedrības darbības tiesiskais pamatojums un pašvaldības līdzdalības izvērtējums

4.3.1. Veselības aprūpes (aizsardzības) pakalpojumu jomā

Saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 6. punktu, pašvaldībām ir noteikta autonomā funkcija nodrošināt veselības aprūpes pieejamību.

Atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmajai daļai, pašvaldības pienākums nodrošināt pakalpojumus ir interpretējams plaši, kā rūpes par šādu uzdevumu izpildi, ne tikai izdodot normatīvos aktus, kas ļauj iedzīvotājiem tiesiski organizēties pašiem, bet arī faktiski nodrošina noteiktu publisko pakalpojumu pieejamību, piemērojot risinājumus vietējām iespējām un vajadzībām un koordinējot faktisku īstenošanu ar kopīgu finanšu vadību un pašvaldībām normatīvajos aktos piešķirtajiem instrumentiem. Var atšķirties veidi, kā tas tiek organizēts, proti, pašvaldība (ievērojot konkrētās nozares normatīvo aktu prasības) var to darīt pati saviem spēkiem, uzdot to pašvaldības komersantiem vai nolīgt privātpersonu dibinātus komersantus. No likuma katrā ziņā neizriet, ka pašvaldības pienākums šo funkciju ietvaros būtu tikai izdot normatīvos aktus un visu pārējo atstāt pašvaldības iedzīvotāju ziņā.

Sabiedrība ir reģistrēta ārstniecības iestāžu reģistrā. Sabiedrībā strādājošās māsas un radiologa asistente ir reģistrētas ārstniecības personu reģistrā.

Sabiedrība ir pašvaldības kapitālsabiedrība, kur viens no uzdevumiem ir tieši pašvaldības funkciju nodrošināšana veselības aprūpes pieejamības nodrošināšanā.²⁸ Līdz ar to jāsecina, ka Sabiedrības darbība pilnībā atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 6. punktā noteiktajai pašvaldības funkcijai.

Vertikālā integritāte

Sabiedrības darbībā vertikālās integritātes pazīmes nav novērojamas.

Barjeras ienākšanai tirgū

No Sabiedrības puses nekādas barjeras ienākšanai veselības aprūpes pakalpojumu jomā nepastāv. Gluži otrādi – viens no Sabiedrības uzdevumiem ir piesaistīt ārstus speciālistus pakalpojumu sniegšanai gan Sabiedrības klientiem, gan Dundagas pagasta iedzīvotājiem kopumā.

Barjeras ienākšanai tirgū ir noteiktas Ārstniecības likumā un tās ir saistītas ar nepieciešamību nodrošināt tikai kvalificētu speciālistu darbībai pakalpojumu tirgū.

Komercedarbību veicinošu pasākumu ietekme

²⁸ SIA “Dundagas veselības centrs” vidēja termiņa darbības stratēģijas plāns 2017.-2020.gadam. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 06.06.2022.

Pakalpojumu pieprasījums ir tieši atkarīgs no iedzīvotāju skaita pagastā. Ievērojot, ka tuvākajā laikā nevar plānot iedzīvotāju skaita palielinājumu Dundagas pagastā, nav iespējami tādi komercdarbību veicinoši pasākumi, kas spētu ietekmēt privātā sektora uzņēmumu interesi par ienākšanu veselības aprūpes pakalpojumu tirgū.

No Dundagas pagasta iedzīvotāju viedokļa, ieteicams piesaistīt papildus ārstus speciālistus, īpaši izceļot zobārstniecības speciālistus. Nepieciešamība piesaistīt zobārstus norādīta arī Sabiedrības vidēja termiņa attīstības stratēģijā 2017.-2020. gadam. Diemžēl šo stratēģijā nosprausto mērķi Sabiedrība nav spējusi izpildīt, taču nepieciešamība pēc šiem pakalpojumiem saglabājas un iedzīvotāju ieskatā šo pakalpojumu saņemšanas iespējas Talsos ir problemātiskas.

4.3.2. Ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu jomā

Saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 7. punktu, pašvaldībām ir noteikta autonomā funkcija nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.).

Šī prasība pašvaldībai nodrošināt personai, kuras deklarētā dzīves vieta atrodas pašvaldības teritorijā, iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību ir nostiprināta arī Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9. pantā.

Sabiedrība ir pašvaldības kapitālsabiedrība, kuras viens no uzdevumiem ir pašvaldības funkciju nodrošināšana ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā.²⁹ Līdz ar to jāsecina, ka Sabiedrības darbība pilnībā atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 7. punktā noteiktajai pašvaldības funkcijai.

Vertikālā integritāte

Sabiedrības darbībā vertikālās integritātes pazīmes nav novērojamas.

Barjeras ienākšanai tirgū

No Sabiedrības puses nekādas barjeras citu pakalpojumu sniedzēju ienākšanai ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu jomā nepastāv. Barjeras ienākšanai tirgū ir noteiktas Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā un tās ir saistītas ar nepieciešamību nodrošināt tikai kvalificētu speciālistu darbību pakalpojumu tirgū. Detalizētas prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem ir noteiktas Ministru kabineta 13.06.2017. noteikumos Nr. 338. “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”.

Komercdarbību veicinošu pasākumu ietekme

Pakalpojumu pieprasījums nav tieši atkarīgs no iedzīvotāju skaita pagastā. Taču tā sniegšana ir atkarīga no piedāvātā komforta un cenas attiecības. Pašreizējā Sabiedrības darbība nespēj nodrošināt paaugstināta komforta apstākļus, kas ļautu par pakalpojumu prasīt augstākas

²⁹ SIA “Dundagas veselības centrs” vidēja termiņa darbības stratēģijas plāns 2017.-2020.gadam. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 06.06.2022.

cenās. Savukārt iedzīvotāju iespējas maksāt par šiem paaugstināta komforta apstākļiem ir ierobežota. Tāpat arī pašvaldības līdzfinansējums nav paredzēts paaugstināta komforta nodrošināšanai. Ievērojot iepriekšminēto, nav iespējami tādi komercdarbību veicinoši pasākumi, kas spētu ietekmēt privātā sektora uzņēmumu interesi par ienākšanu ilgstošās sociālās aprūpes pakalpojumu tirgū.

Konkurenti un ietekme uz konkurenci

Veselības aizsardzības pakalpojumu jomā Sabiedrība šobrīd sniedz tikai rentgena pakalpojumus. Tuvākais šādu pakalpojumu sniedzējs atrodas Talsos. Dundagas un Kolkas pagasta iedzīvotājiem, tas nozīmē būtiski tālāku ceļu līdz pakalpojumu sniedzējam. Dundagas un Kolkas pagastos rentgena pakalpojumu sniegšanai konkurentu nav.

Ilgstošās sociālās aprūpes pakalpojumu jomā informācija par konkurentiem Talsu novadā ir apkopota 13. tabulā. Pēc Talsu novada Sociālā dienesta sniegtās informācijas novadā rindu šī pakalpojuma saņemšanai nav.

Izvērtējuma sagatavošanas gaitā nav saņemta informācija vai bijušā Dundagas novada dome ir veikusi ietekmes uz konkurenci izvērtējumu.

4.3.3. Telpu iznomāšanas pakalpojumu jomā.

Telpu iznomāšanas pakalpojumi neatbilst Sabiedrībai deleģētajiem mērķiem. Izvērtējumam nav iesniegts nomas līgums ar kuru telpas lietošanā ir nodotas Sabiedrībai, tāpēc nav iespējams pārbaudīt, vai šajā līgumā ir paredzēti noteikumi šo telpu nodošanai apakšnomā.

Ieņēmumi no telpu nomas tiek uzskaitīti Sabiedrības grāmatvedībā, bet to izlietojumā pastāv augsti šķērssubsidēšanas riski. Visticamāk šie ieņēmumi tiek izmantoti Sabiedrības darbības uzturēšanai.

4.4. Iespējamās alternatīvas pakalpojumu nodrošināšanai

4.4.1. Veselības aprūpes, t.sk. rentgena pakalpojumi

Alternatīvu veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanā Dundagas pagastā nav. Tuvākās ģimenes ārstu prakses atrodas Talsos un Kolkas pagastā. Ārstu – speciālistu pakalpojumi ir pieejami novada centrā Talsos. Zobārstniecības pakalpojumi arī pieejami Talsos³⁰ un Kolkas pagastā.³¹ Dundagas un Kolkas pagastu iedzīvotājiem iespēja saņemt veselības aizsardzības pakalpojumus tikai Talsos nozīmē ievērojamu pakalpojumu pieejamības līmeņa kritumu.

Rentgena kabineta pakalpojumus pamatā izmanto cilvēki, kuri dzīvo Dundagas un Kolkas pagastos. Ja rentgena kabineta darbība tiks pārtraukta, viņiem šie pakalpojumi būs pieejami Talsos, bet tas nozīmē, ka šo pakalpojumu saņemšanai būs jāmēro ievērojami tālāks ceļš. Bez pašvaldības atbalsta ilgtermiņā šo pakalpojumu Dundagā nebūs iespējams saglabāt. Iedzīvotājiem

³⁰ Ģimenes ārstu prakses. Izgūts: <http://www.talsi.server2.alt.lv/gimenes-arstu-prakses> Skatīts: 06.06.2022.

³¹ Ārstu prakses Dundagas un Kolkas pagastos. Izgūts: <https://www.dundaga.lv/lv/sabiedriba/veseliba/arstu-prakses/> 06.06.2022.

tas nozīmētu pakalpojuma pieejamības samazinājumu, jo būtiski palielinātos laiks un transporta izdevumi, kas saistīti ar nokļūšanu uz Talsiem, kur šie pakalpojumi ir pieejami.

Talsu novada ilgspējīgas attīstības stratēģija paredz veidot Dundagu kā novada nozīmes attīstības centru, kur iedzīvotājiem pieejams pamata pakalpojumu grozs, kā arī pakalpojumus saņem apkārtējo teritoriju iedzīvotāji, ir pieejamas darba vietas. Jānodrošina infrastruktūras attīstība, pamata pakalpojumi (izglītības, veselības, kultūras u.c.), mājokļi, brīvā laika pavadīšanas iespējas. Sabiedrība nodrošina pakalpojumu kopumu, kas atbilst šajā stratēģijā minētajam. Šobrīd Sabiedrība dod ieguldījumu šāda novada nozīmes attīstības centra veidošanā. Centralizējot šos pakalpojumus tikai Talsos, Dundaga veidosies tikai par vietējas nozīmes centru.

4.4.2. Ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumi

Talsu novadā atrodas vairāki pakalpojuma ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzēji, kuri saskaņā ar Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu reģistru sniedz pakalpojumu iedzīvotāju grupām, kas pilnībā vai daļēji sakrīt Sabiedrības klientu loku. Pilnu sarakstu saskaņā ar Labklājības ministrijas sociālo pakalpojumu reģistra informāciju par ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzējiem skatīt 13. tabulā.

13. tabula. Ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzēji Talsu novadā.³²

Pakalpojuma sniedzējs	Juridiskais statuss	Sniedzamais pakalpojums	Klientu grupa	Faktiskā adrese
Valsts sociālās aprūpes centra "Kurzeme" filiāle "Dundaga"	Valsts pārvaldes iestādes struktūrvienība	ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija Plānotais klientu skaits:80	personas ar garīga rakstura traucējumiem	Vīdales iela 17, Dundaga, Dundagas pag., Talsu nov., LV-3270
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Dundagas veselības centrs"	Pašvaldības kapitālsabiedrība	ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija Plānotais klientu skaits:21	personas ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas	Pils iela 6, Dundaga, Dundagas pag., Talsu nov., LV-3270
Valsts sociālās aprūpes centra "Kurzeme" filiāle "Veģi"	Valsts pārvaldes iestādes struktūrvienība	ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija Plānotais klientu skaits:150	personas ar garīga rakstura traucējumiem	Aprūpes centrs, Veģi, Abavas pag., Talsu nov., LV-3294
Biedrības Latvijas Sarkanais Krusts Sociālās aprūpes centrs "Stūrīši"	Biedrības struktūrvienība	ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija Plānotais klientu skaits:121	invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas, personas ar garīga rakstura traucējumiem	Stūrīši 8, Stūrīši, Laidzes pag., Talsu nov., LV-3280

³² Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs. Izgūts: <https://vspmis.lm.gov.lv/Public/PublicetsPakalpojums> Skatīts: 13.06.2022.

Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" Kurzemes komitejas sociālās aprūpes centrs "Laidze"	Biedrības struktūrvienība	ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija Plānotais klientu skaits:26	invalidi ar fiziska rakstura traucējumiem, personas ar garīga rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas	Skola, Laidzes pag., Talsu nov., LV-3280
SIA "Senioru nams" sociālās aprūpes centrs "Senlejas"	SIA	ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija Plānotais klientu skaits:72	pensijas vecuma personas, personas ar garīga rakstura traucējumiem, personas, kas atgriezušās no ieslodzījuma vietas vai ilgstošas bezpajumtniecības, personas ar invaliditāti ar fiziska rakstura traucējumiem, bēgļi un personas, kas ieguvušas alternatīvo statusu	Rīgas iela 43, Sabile, Talsu nov., LV-3294
Talsu novada pašvaldības iestāde pansionāts "Lauciene"	Pašvaldības iestāde	Ilgstoša sociālā aprūpe un rehabilitācija. Plānotais klientu skaits 210	pensijas vecuma personas, personas ar invaliditāti un fiziska rakstura traucējumiem, personas ar garīga rakstura traucējumiem	Pansionāts Lauciene Laucienes pag., Talsu novads. LV-3285

Tas nozīmē, ka gadījumā, ja Pašvaldībā atteiksies no līdzdalības Sabiedrībā, klientiem saglabāsies iespējas saņemt šos pakalpojumus normatīvajos aktos noteiktajā kvalitātē no citiem pakalpojumu sniedzējiem. Sabiedrības sniegtie pakalpojumi (ierobežoto telpu dēļ tai ir iespējams mazs klientu skaits, kas nodrošina personīgāku pieeju katram klientam, bet prasa lielākas izmaksas), iespējams, ir patīkamāki klientiem, bet tas neizslēdz iespēju, ka šos pakalpojumus var sniegt citi tirgus dalībnieki.

4.4.3. Telpu nomas tirgū

Telpu nomas tirgū biroja telpu segmentā Dundagā nav vērojams piedāvājums. Sabiedrības piedāvātās telpas ir piemērotas ārstniecības pakalpojumu sniegšanai un tās Sabiedrība iznomās tikai šādiem mērķiem. Tas norāda uz trūkumiem ārstniecības personu piesaistes organizēšanā.

4.5. Ietekme uz konkurenci

4.5.1. Veselības aprūpes jomā

Sabiedrība savā darbībā veselības aprūpes jomā aizpilda tirgus nepilnību, atbalstot ģimenes ārstus un iznomājot tiem prakses telpas, kas nodrošina veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Bijušā Dundagas novada administratīvā teritorija (tagad Dundagas un Kolkas pagasti) ir 676 km² liela, un iedzīvotāju skaits saskaņā ar Pilsnības un migrācijas pārvaldes datiem 2020. gada janvārī bija 3864.³³ Iedzīvotāju skaitam visās Talsu novada apdzīvotajās vietās ir tendence samazināties. Vidējais Iedzīvotāju blīvums novadā uz 1 km² – 5,72.

³³Iedzīvotāju skaits un teritoriālo vienību platības Talsu, Dundagas, Mērsraga un Rojas novados. Iegūts: <https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2021/06/1.pielikums.pdf> Skatīts: 06.08.2022.

Zemā iedzīvotāju blīvuma dēļ, pacientu skaits Dundagas pagastā nav liels, taču tas pastāv. Tas nozīmē, ka ģimenes ārstu praksēm un citiem pakalpojumu sniedzējiem nav izdevīgi uzturēt prakses vietas teritorijās, kur ir maz klientu. Tas savukārt rada tirgus nepilnību – nav pietiekami daudz klientu, lai komersantam būtu interese sniegt pakalpojumu, bet iedzīvotājiem tas nozīmē pakalpojumu pieejamības pazemināšanos. Sabiedrības darbība, iznomājot telpas ģimenes ārstiem par pieejamām cenām, kā arī piesaistot citus ārpakalpojumu sniedzējus nodrošina pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem, tādejādi sekmējot pašvaldībai noteikto funkciju labāku izpildi.

Veselības ministrija, plānojot veselības aprūpes pakalpojumus, tos ir centrējusi novadu centros, kamēr pagastos pastāv problēmas pat primārās veselības aprūpes saņemšanā. Arī privātā sektorā strādājošiem veselības aprūpes uzņēmumiem un speciālistiem nav intereses par tik nelielu pacientu skaitu, kādu spēj nodrošināt Dundagas pagasts.

4.5.2. Ilgstošas sociālās aprūpes jomā

Analogi lielākajai daļai Latvijas teritorijas, iedzīvotāju dabiskais pieaugums Dundagas pagastā ir negatīvs. Modelējot iedzīvotāju skaita izmaiņas turpmākajos 20 gados, un pieņemot, ka migrācijas tendences un dzimstības tendences saglabājas iepriekšējā apjomā, iedzīvotāju skaitam ir tendence pakāpeniski samazināties. Tuvākajos 20 gados novadā paredzams darbaspējīgā vecuma iedzīvotāju īpatsvara samazinājums.³⁴ Tas nozīmē, ka Dundagas pagastā, tāpat kā visā Talsu novadā, nākotnē palielināsies iedzīvotāju vidējais vecums un attiecīgi palielināsies iedzīvotāju īpatsvars un skaits, kuriem būs nepieciešama ilgstoša sociālā aprūpe.

Šobrīd Talsu novadā ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu saņemšanai rindas neveidojas, jeb tās ir īsas. Tas nozīmē, ka visu Sociālās aprūpes struktūru (gan privāto, gan pašvaldības) darbības rezultātā ir panākts līdzsvars starp pieprasījumu un piedāvājumu.

4.6. Risku analīze

Sabiedrība ir definējis šādus riskus savai darbībai:

- Sociāli ekonomiskās situācijas pasliktināšanās valstī;
- Medikamentu un medicīnisko materiālu (t.sk. obligāti izmantojamo dezinfekcijas līdzekļu), pārtikas un energoresursu cenu pieaugums;
- Valsts finansējuma (piešķirto kvotu) samazināšanās veselības reformu rezultātā, t.sk. veselības aprūpes sistēmas finansēšanas kārtība t.s. plānošanas vienībām;
- Sarežģīti piesaistīt medicīnas un medicīnas atbalsta personālu;
- Nav iespējams pilnvērtīgi veikt rehabilitācijas procesu.³⁵

Jāatzīmē, ka šie riski var realizēties neatkarīgi no Sabiedrības darbības. Daļu no tiem var risināt ar papildus finansējuma piešķiršanu un pakalpojumu cenu palielināšanu, taču ir jāapzinās, ka finansējuma pietiks tikai pašām akūtākajām vajadzībām.

³⁴ Talsu novada pašreizējās situācijas raksturojums. Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2021/11/Pasreizejas_situacijas_raksturojums_01112021.pdf Skatīts: 06.08.2022.

³⁵ SIA “Dundagas veselības centrs” vidēja termiņa darbības stratēģijas plāns 2017.-2020.gadam. Iegūts: https://www.dundaga.lv/files/2021/6/1/Dundaga_apstiprinats.pdf Skatīts: 06.08.2022.

Veselības aizsardzības pakalpojumu (ģimenes ārsti, zobārsti) nepietiekama pieejamība var būt cēlonis iedzīvotāju skaita samazinājumam Talsu novadā, jo ģimenes izvēlēsies citu dzīves vietu.

4.7. Iespējamais investīciju apjoms tuvākajos 5 gados

Lai saprastu vēlamu investīciju apjomu Sabiedrībā tuvāko 5 gadu periodā un saprastu, vai ieguvumi no pakalpojumiem atsver investīcijas un vai alternatīvās izmaksas nav pārāk augstas, Sabiedrības valdes locekle tika aicināta definēt vēlamās investīcijas tuvākajos 5 gados (14.tabula).

14. tabula. Sabiedrības vēlamās investīcijas.

Investīcijas nosaukums	Īstenošanas teritorija	Īstenošanas gads	Indikatīvā summa (EUR)	Darbības joma	Mērķis	Finanšu avots
Aprīkojuma iegāde Sabiedrības Ilgstošā sociālā aprūpē piesaistot jaunus klientus	DVC	2023	10 000	Ilgstošā sociālā aprūpe	Klientu skaita palielināšana	Pašvaldības līdzfinansējums, Sabiedrības budžeta līdzekļi
Saules paneļu uzstādīšana DVC darbībā	DVC	2025.	39 592	DVC darbība	Izmaksu samazināšana	ES Struktūrfondi 2021-2027 (SAM 2.1.4.)
Investīciju apjoms tuvākajos 5 gados - 49 592 EUR						

Aprīkojuma iegādes projekta novērtējums

Aprīkojuma iegāde, lai piesaistītu jaunus klientus, ir uzskatāma par lietderīgu investīciju, ņemot vērā aprīkojuma nolietojumu un vēlamu pakalpojumu kvalitātes saglabāšanu, kā arī salīdzinoši mazo investīciju apjomu, kas ir 10 000 EUR. Diemžēl Sabiedrība 2019.-2021.gadā ir strādājusi ar zaudējumiem, tāpēc nav iespējams paredzēt cik ilgā laikā šāda investīcija atmaksāsies.

Atjaunojamo energoresursu izmantošanas projekta novērtējums

Lai noteiktu pārejas uz atjaunojamiem energoresursiem – saules paneļu investīciju lietderību, ir nepieciešams zināt, cik lielu % daļu no nepieciešamā enerģijas apjoma gada laikā, saules paneļi spēs saražot.

Bāzes dati:

- Latvijā augstākā elektrības cenas biržā, mēneša ietvaros (no 14.06 – 14.07) ir bijusi 415,65 EUR/MWh, savukārt zemākā – 114,44 EUR/MWh. Mediāna - **265,04 EUR/MWh**;³⁶
- Sabiedrība 2021. gadā patērējusi 26 MWh, kas veido gadā izmaksas – **6 794 EUR** apmērā;
- Pēc TET piedāvātās informācijas³⁷, aprēķināms, ka lai Sabiedrība spētu gada laikā saražot tās patērēto elektroenerģijas daudzumu (26 MWh), nepieciešams uzstādīt **70** saules paneļus **39 592 EUR** vērtībā.

³⁶ Elektrības cena biržā. Iegūts: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/#/nordic/table> Skatīts:13.07.2022

³⁷ TET saules paneļu kompelti. Iegūts: <https://www.tet.lv/elektriba/pakalpojums/tet-saules-enerģija> Skatīts: 14.07.2022

Nemot vērā šos datus, Sabiedrība gadā spēs ietaupīt izmaksas **6 794 EUR** apmērā. Līdz ar to, investīcija **39 592 EUR** apmērā tiktu atpelnīta vidēji **5,83 gados**, kas liek secināt, ka šāda veida investīcija ir lietderīga un tā sevi atsvēr ļoti īsā periodā.

5. SECINĀJUMI

Saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 14. pantu pašvaldībām ir tiesības veidot pašvaldības iestādes, dibināt biedrības vai nodibinājumus, kapitālsabiedrības, kā arī ieguldīt savus līdzekļus kapitālsabiedrībās vienlaikus nodrošinot pašvaldības kustamās un nekustamās mantas izmantošanu.

Savukārt, likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 6. punkts nosaka pašvaldībām funkciju nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, bet 7.punkts paredz funkciju - nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.).

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantu, publiska persona (šajā gadījumā pašvaldība) var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojās viens no šādiem nosacījumiem:

1. tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
2. publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
3. tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Tātad, lai lemtu par pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā, ir jāizvērtē vai SIA “Dundagas veselības centrs” darbība atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta prasībām: t.i. vai tās darbība novērš tirgus nepilnības, vai tās darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kuri ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.

Tirgus nepilnība ir situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā, proti, tirgus nespēj nodrošināt ierobežoto resursu efektīvu izvietojumu, kā rezultātā sistemātiski rodas preces vai pakalpojuma nepietiekamība.³⁸

Saskaņā ar Konkurences padomes izstrādāto informatīvo materiālu, izvērtējumam, neatkarīgi no tā, vai tas ir sākotnējais izvērtējums vai līdzdalības pārvērtēšana³, ir jābūt par katru no PPK darbības veidiem, neaprobežojoties tikai ar tās pamatdarbību.

³⁸ Konkurences padome. Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana. 7.lpp. Iegūts:

https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/local/documents/Informativais%20materiāls_Priekšnoteikumi%20PP%20līdzdalībai%20kapitālsabiedrībā%20un%20tās%20izvērtēšana.pdf Skatīts: 06.06.2022.

Sabiedrībā ir reģistrēti šādi darbības veidi:

- veselības aizsardzība;
- sociālā aprūpe un izmitināšana.

Darbības veida “veselības aizsardzība” izvērtējums

Darbības veids “veselības aizsardzība” atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 6. punktam, jo pašvaldība saglabājot līdzdalību Sabiedrībā, var saglabāt veselības aizsardzības pakalpojumu pieejamību pamatā Dundagas un Kolkas pagasta iedzīvotājiem, tāpat kā tas bija līdz 2021.gada administratīvi teritoriālajai reformai. Zemā iedzīvotāju blīvuma un attiecīgi nelielā klientu skaita dēļ veselības aprūpes privātā sektora uzņēmējiem nav intereses par pakalpojumu sniegšanu šajos novados. Līdz ar to uzskatāms, kā pašvaldības līdzdalība Sabiedrībā aizpilda tirgus nepilnību un cenšas nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību pamatā Dundagas un Kolkas pagastu iedzīvotājiem, veidojot to kā novada nozīmes attīstības centru.

Darbības veida “Sociālā aprūpe un izmitināšana” izvērtējums

Šis darbības veids atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 7. punktā noteiktajai pašvaldības autonomajai funkcijai nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.).

Zemā iedzīvotāju blīvuma un, attiecīgi, nelielā klientu skaita dēļ, veselības aprūpes privātā sektora uzņēmējiem nav intereses par pakalpojumu sniegšanu tieši Dundagas pagastā. Talsu novadā darbojas arī privātā sektora uzņēmēji, kā arī valsts un pašvaldības iestādes, kas nodrošina sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanu, kas ietver klientu izmitināšanu. Ievērojot, ka šī izvērtējuma ietvaros nav paredzēts veikt Talsu novada pašvaldības iestādes – Pansionāta “Lauciene” darbības analīzi, nevar izdarīt viennozīmīgus secinājumus par labāko veidu Talsu novada pašvaldības autonomo funkciju izpildes nodrošināšanai, ja Pašvaldība atteiktos no līdzdalības Sabiedrībā daļā, kas attiecas uz ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanu. Tirgus nepilnība šajā gadījumā pastāv Dundagas un Kolkas pagastos, bet to var kompensēt piedāvājums pārējā Talsu novadā. No vietu pieejamības viedokļa pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībā nav nepieciešama.

Papildu darbības veida “Telpu iznomāšana” izvērtējums

Sabiedrības papildus darbības veids “Telpu iznomāšana” nav atbilstīgs VPIL 88.panta prasībām.

Domes priekšsēdētāja

E. Kārklīņa